

פרשת "לך לך" מאת ציפי הורן שלי

ככה אשב...ככה: שחה ורועדת.
שמש קרה פה בשחק הזר.
צו חרישי ישמע – געגועי המולדת –
קומי ולכי! מה לך בארץ נכר!

ככה אקום...ככה: בפעם האלף.
ככה אלך לי באפס אונים.
כך אשוטט בדרכים, בשרב ובדלף;
ככה אוהב...ככה: ללא פתרונים.

בשירה "נכר" נותנת רחל המשוררת ביטוי לקול הפנימי שמצווה עליה לעזוב את מולדתה וללכת לארץ ישראל. רחל בשירה, מעבירה לנו את אותו קול שאברם שמע, קול שציווה "לך לך מארצך וממולדתך ובית אביך אל הארץ שאראך".

אברם שומע בפעם הראשונה את הציווי הזה. אצלו הכול ראשוני, תמים, נאיבי. הקול הזה ייחתם בנפשו של כול יהודי באשר הוא. ויותר מכך – אנחנו מודעים לצווי הזה.

אני נמצאת בקרב אנשים יקרים בקהילה שמימשו את הקריאה של אותו קול פנימי ועזבו מולדת. מולדת היא לא שטח אדמה: היא שפה, תרבות, מסורת, שייכות. לא גורשתם ולא נושלתם ולא היה פורגרום – נענתם לציווי הפנימי שאמר: לך לך מארצך. ועליתם לארץ. יהדות צפון אפריקה, בבל ותימן – עלו לארץ מתוך אותו קול פנימי. יהדות זו לא סבלה התנכלות ממוסדת. להיפך.

בפרשת השבוע שלנו נטבע ונחתם בנו הקשר לארץ ישראל.

ואכן אברם לוקח את שרי והולך לארץ כנען. ומיד בפסוק העשירי: "ויהי רעב בארץ וירד אברם מצרימה לגור שם כי כבד הרעב מאוד." אותו רעב שיוריד את יעקוב ובניו מהארץ, אותו רעב יגרום לאבימלך, "איש מבית לחם יהודה" לרדת למואב.

מערכת היחסים בין ארץ ישראל לתפוצות, מורכבת היא מאוד, מיסודה. למדתי פעם סוגיה שהתחילה עם האמירה: "גדולה מצוות ישוב ארץ ישראל כנגד כול המצוות". אני זוכרת עד היום את החיוך האירוני שהתפשט על פניו של פרופ' הלברטל. האומנם? ואכן, כדרכה של סוגיה תלמודית, היא מתגלגלת לדיון

ובהמשך היו חכמים שדווקא שיבחו את הגולה, ולא חשבו שצריך לעזוב בכול מחיר...

הדילמה של "שתי המולדות" תמיד נוכחת. ואותה רחל, תמשיך להתגעגע לנכר:

"הוי ארצי, הורתי, מדוע
כה שדוף נופך ועצב?
זכרונה של ארץ חורגת
בלי משים עולה על הלב.
על גבעה - פרחי אשוח,
במישור - ישישי אלון,
במורד על חופי הפלג,
בנות לבנה בכסות שבתון"

המתח הזה קיים גם בן הוגי הדיעות של הציונות. ד"ר גולדמן, יו"ר ההסתדרות הציונית העולמית היה בר פלוגתא של בן גוריון - ראש הממשלה הראשון. הוא ראה את תפקידו כמי שצריך לבסס את יהדות הגולה ולדאוג לרווחתה. וזאת בניגוד לדעתו של בן גוריון שראה בחוק השבות את אבן השתיה של מדינת היהודים.

לוט ואברם הולכים יחד, והמקום צר מלהכיל אותם. וכמו תמיד, הריב לא מאחר לבוא. אברם פונה אל לוט: "...אל נא תהי מריבה ביני ובינך...אחים אנחנו. הלוא כול הארץ לפניך הפרד נא מעלי אם השמאל ואימינה ואם הימין אשמילה" ולוט כמובן בוחר בככר הירדן, חלק הארץ הפורה.

לכאורה, אברהם מאפשר ללוט לבחור, אבל למעשה - אברהם הוא שבוחר. הוא בוחר לא לריב עם לוט, ולא שאין לו את הכוח והיכולת, - הוא בוחר להיפרד מלוט בדרכי שלום ומאפשר לו לבחור, מתוך ידיעה ברורה שהוא יקח לעצמו את החלק הטוב.

כאן נזרע הגרעין של הבחירה החופשית.

אותו אברם גם ילך לעזרתו של לוט שנשבה על ידי כדרלעומר - ומציל אותו ואת כול הרכוש, ו"על הדרך", מה שנקרא - גם של מלך סדום ושל מלכי צדק, כוהן לאל עליון. במעשה של אברם באה לידי ביטוי הערבות ההדדית.

הפרשה שלנו מלאה בפולחן: אברם מקריב קורבנות לאלוהים ובונה מזבחות בכל הזדמנות: באלוני ממרא, ובאלון מורה. ואלוהים נגלה אליו ושוב הוא מקריב קורבן. המון פולחן.

ובין כול העזים והאיילים וגזל וציפור, מתנהל, גם, דיאלוג בין אברם לאלוהים. יש המון עצב באברם: "ויאמר אברם אדוני אלוהים מה תתן לי ואנוכי הולך עירי

...והנה בן ביתי יורש אותי." והתשובה של אלוהים: "לא ירשך זה כי אם אשר יצא ממעיך הוא יירשך" וכאן באה התמונה המרגשת, אברם מרים את עיניו לשמיים, רואה אותם זרועי כוכבים וההבטחה האלוהית "...כה יהיה זרעך." יש שיח אינטימי ביניהם.

ואז אומר הכתוב "והאמין בה' ויחשבה לו צדקה." אברם מאמין באלוהים ללא עוררין, אמונה כול כך תמימה, טהורה, שהיא מעוררת התרגשות בפשטותה. המורכבות שבפשטות.

והנה, אותו אברם צוחק כאשר אלוהים אומר לו שיתן לו בן משרי, והוא כבר בן מאה, ושרי גם היא רחוקה מלהיות צעירה. : "ויפל אברהם על פניו ויצחק ויאמר בלבו הלבן מאה שנה יולד ואם שרה הבת תשעים שנה תלד." ואלוהים עונה – אני רציני, יהיה לך בן משרה. כאן מופיע אברהם הספקן.

יש לנו את ברית המילה. על הברית הזו אין הרבה מה להרחיב. מאז ועד היום. כולל אליהו הנביא שמוזמן לכול ברית מילה – וזאת כדי לקחת בחזרה את דברי הגנאי שלו כלפי נאמנותם של בני ישראל לברית עם האל.

פרשת השבוע מובאת בפנינו בצורה סיפורית. תוך כדי קריאה נחשפו בפני עקרי האמונה היהודית: האמונה בבורא עולם, הבחירה החופשית והגורל שנכתב על ידי אלוהים, הפולחן והמוסר, הערבות ההדדית, ברית המילה, שמבטאת את שיא האינטמיות שיש בינינו ובין אלוהים.

למעשה, יש לנו במייל קצר, את עקרי האמונה והזהות היהודית. אבל, ופה יש "אבל" גדול - הם נמצאים במתח ביניהם. המתח הזה הוא הרעיון הגאוני של היהדות, לדעתי.

בשיעור מקרא, למדתי פעם, את סיפור גירוש גן העדן. פרופסור קנוהל אמר שבניגוד לנצרות, שתופסת את הסיטואציה הזאת כחטא קדמון שיש לכפר עליו, וישו, אכן, מכפר עליו בצליבתו – הרי שביהדות התפיסה היא לגמרי אחרת. הגירוש מגן עדן, המשבר הזה – הוא הדבר שדחף את האנושות ליצור, לעשות, לבנות. המשבר הזה הביא את היצירה, אילץ את האדם ליצירתיות - שהביאה להתפתחות אנושית ולקידמה. היצירה נוגעת באלוהות ומשאירה אותנו כבני אדם. המתח הזה – מתסכל ככול שיהיה, עובד לטובתנו.

פרשת השבוע פורשת בפנינו, לדעתי, את הרעיון הזה – אנחנו תמיד מצויים במתח אמוני - שמביא לחיפוש, לשאלה, לחקר. וכאשר אנחנו בטוחים שמצאנו תשובה שתניח את דעתנו – מיד יבוא פסוק שיזיז אותנו מהמקום הנוח הזה. מהמקום הזה, בדיוק, צומחת יצירה תרבותית ואמונית ענפה, שהיא גועשת, מאתגרת ולפעמים חורכת. וזה מה שגורם לכך שהתורה נשאת תמיד רלוונטיות. יש בה חיות, חיוניות.

עדת שלום-עמנואל הקהילה המסורתית ברחובות

אנחנו עדים היום לכך שבמדינת ישראל, יש נסיון לאכוף את הדרך האורתודוקסית הנוקשה, שנראית בעיני משהו כאמת ואין בילתה. אני מבינה אותם – הם חושבים שהדרך לשמור על היהדות מפני השפעות לא רצויות, זה "להדק" אותה. לסגור אותה, לא לאפשר לשום דבר מבחוץ, להיכנס אליה. זון, טעות טרגית, שעומדת בניגוד לרוח התורה עצמה. יהדות שאין בה חיכוך, שאין בה חיפוש, שאין בה שאלה וספקות – תגוע מעצמה. לא צריך אותנו בשביל זה.

פרשת השבוע שלנו מאפשרת לנו לחוות את אותה אמונה פשוטה, נאיבית ותמימה. וללכת איתה ולאורה – להמשך כול השנה.

שבת שלום.